

Jaarverslag 2021

SAMENVATTING**Jaarverslag 2021**

Aan het eind van 2020 – in de periode dat welkplannen en begrotingen worden gemaakt – konden we ons niet voorstellen dat ook heel 2021 door corona gedomineerd zou worden. Hoewel van tevoren geen rekening mee gehouden wisten we inmiddels wel – met beperkingen weliswaar – onze werkzaamheden voort te zetten. Dat heeft er toe geleid dat we het jaar financieel gezien positief hebben kunnen afsluiten.

Uitvoering werkplan

Als kleine organisatie is de NMG relatief gevoelig voor personele mutaties. In 2021 hebben drie senior medewerkers en een ondersteuner de organisatie verlaten. Dat heeft zijn weerslag gehad op de uitvoering. De beoogde personele uitbreiding is de facto niet gelukt, hier stond telkens het vertrek van een medewerker tegenover. Hoewel de formatie getalsmatig wel in tact bleef, stond de continuïteit van de uitvoering daarentegen hier ten gevolge wel onder druk. Toch is het aan de kwaliteit van zowel de ‘oudgedienden’ als de nieuwe instroom te danken dat dit voor de buitenwereld nauwelijks merkbaar was.

Ook binnen onze thema’s hebben we een paar belangrijke stappen kunnen zetten. Op de werkerreinen ‘ruimtelijke ordening’ en ‘klimaatadaptatie’ hebben we het team inhoudelijk kunnen versterken. Daarnaast hebben we – weliswaar een jaar later dan in het meerjarenprogramma gepland – ons ook kunnen positioneren binnen het thema circulariteit. Hiermee hebben we de basis gelegd om ons binnen deze belangrijke thema’s nadrukkelijker te kunnen manifesteren.

Omdat we inmiddels ervaring hadden met het werken met corona beperkingen konden we ook inhoudelijk de focus goed behouden en ons op de doelstellingen uit het Meerjarenprogramma richten. Toch werden ook wederom de beperkingen van het thuiswerken en digitaal vergaderen merkbaar. Vooral op het vlak van projectontwikkeling en acquisitie, waarvoor vaak fysiek ontmoetingen wenselijk zijn, verliepen zaken moeizamer.

Binnen het energie werkveld voeren wij samen met Grunneger Power en de Groninger Energiekoepel het Programma Energie Participatie uit. Dit programma wordt voor 50% gefinancierd vanuit het Nationaal Programma Groningen en loopt sinds 1 september 2020. Al vroeg in 2021 bleek echter dat de subsidieverstrekker had verzuimd een toets te doen op mogelijke staatssteun. Hierdoor kwam dit programma in 2021 voor een belangrijk deel stil te liggen. Gelukkig kon dit worden gecompenseerd door een subsidie uit de laatste ronde van het NUON Duurzaamheidsfonds.

In 2021 kwamen wij in aanvaring met de gemeente Groningen omdat wij – en acht andere natuurorganisaties – van mening waren dat de natuurwaarden onvoldoende werden gerespecteerd bij de uitbreidingsplannen op het voormalig Suikerunieterrein. Onze bezwaren leidden evenwel niet tot een koerswijziging van het college van B&W en de gemeenteraad. Hierop hebben wij in gezamenlijkheid besloten een juridische procedure te starten, waarbij de NMG de aanvoerder is van de coalitie van negen organisaties. Deze intensieve procedures zowel voorafgaand als na de besluitvorming hebben een grote wissel getrokken op de capaciteit binnen de NMG. Uiteindelijk meer dan vooraf was begroot en waar middelen voor beschikbaar waren. Toch is en was het noodzakelijk deze stap te zetten, ook om dit in de toekomst juist te voorkomen.

Financiële ontwikkelingen

Door de grote inzet en de flexibele houding van de medewerkers hebben de corona beperkingen niet geleid tot leegloop uren. Zoals hiervoor al vermeld waren er ook diverse zaken die niet mee hebben gezeten in de uitvoering. Dat het jaar financieel positief werd afgesloten met een saldo van € 38.947 is terug te voeren op een drietal factoren:

- Er zijn extra projectsubsidies geacquireerd, waar vooraf geen rekening mee gehouden was. De hoofdmoot komt hierbij voor rekening van het NUON Duurzaamheidsfonds van circa € 100.000. Dat was tevens de laatste uitkering uit dit fonds, dat per 2022 is opgeheven.
- Er waren een paar incidentele baten. DE grootste bedroeg een donatie van bijna €20.000 eind 2021 naar aanleiding van de liquidatie van een studentenvereniging in Groningen. Besloten is dit bedrag niet te laten vrijvallen in de exploitatie maar dit apart te bestemmen. Ook was er binnen een paar projecten sprake van meevallers waardoor er op deze projecten een positief financieel resultaat werd geboekt.
- De in de begroting voorziene personele uitbreiding is, als gevolg van vertrekkende medewerkers, niet in 2022 gerealiseerd. Hierdoor zijn er minder kosten gemaakt dan vooraf begroot.

Interne organisatie

In 2021 is er ook extra aandacht geschonken aan de interne organisatie. Daarbij ging het primair om het personeelsbeleid en daarnaast om de ICT van de organisatie.

In 2021 is er een vergelijking gemaakt van het salarishuis en de arbeidsvoorwaarden van de 12 provinciale natuur- en milieufederaties. Hieruit konden een aantal belangrijke conclusies worden getrokken. Allereerst, de inschaling van de medewerkers van de NMG sluit goed aan bij de overige federaties. Er zijn binnen de 12 federaties een drietal referentie CAO's die worden gebruikt. Hoewel deze onderling verschillen, komt de beloning en arbeidsduur behoorlijk overeen. De grootste verschillen zitten in de beloning van de directiefuncties en de ondersteunende functies

Naar aanleiding hiervan is besloten dat de rechtspositieregeling van de NMG enkele aanpassingen behoeft (met name m.b.t. bonussystematiek en de ADV) en dat ook de inschaling binnen het functiehuis transparanter kan. Deze voorgestelde aanpassingen zijn door de medewerkers unaniem aanvaard en per 2022 in werking getreden.

Zoals hiervoor gememoreerd hebben een viertal medewerkers in 2022 de organisatie verlaten. Dat is verhoudingsgewijs een hoog percentage en dat is aanleiding geweest voor nadere reflectie. De uitkomst hiervan was dat er vooral sprake was van een positieve keuze van desbetreffende personen (een nieuwe stap in de loopbaan) en dat er geen sprake was van (negatieve) factoren bij de NMG die hierop van invloed zijn geweest.

Tenslotte is er in 2021 veel aandacht geweest voor de ICT. Gelukkig waren we bij het uitbreken van de coronacrisis qua ICT goed ingericht en voorbereid op online werken. Echter hebben we gedurende deze periode ook de beperkingen van de huidige ICT oplossing ondervonden. Dit heeft uiteindelijk geleid tot de beslissing dat per 2022 er een overstap worden gemaakt naar een nieuwe ICT omgeving inclusief bijbehorende hardware. Hierdoor zullen wij weer helemaal up to date zijn en kunnen wij optimaal hybride (kantoor, onderweg en thuis) werken. Tenslotte is er voor gekozen – in het kader van de projectbeheersing – om over te stappen op andere software voor de urenregistratie.

Nu het er op lijkt dat in 2022 corona minder dominant aanwezig zal zijn ligt er een goede basis om succesvol te werken aan onze doelstellingen op het vlak van biodiversiteit, klimaat, circulariteit en ruimtelijke kwaliteit.

Samen voor een mooi en duurzaam Groningen.

Jan-Willem Lobeek,
Directeur-bestuurder Natuur en Milieufederatie Groningen

22 juni 2022

INHOUDSOPGAVE

Jaarverslag 2021

1. DE NATUUR EN MILIEUFEDERATIE GRONINGEN	6
2. MEERJARENPROGRAMMA 2020-2023	8
3. DE UITVOERING IN 2021	9
4. ONDERSTEUNING & ONTWIKKELING NETWERK	11
Klimaat en Energie	11
Ecologie en Milieu	12
Duurzaam leven	13
5. BELEIDSBEÏNVLOEDING & BELANGENBEHARTIGING	14
Klimaat en Energie	14
Ecologie en Milieu	16
Duurzaam leven	19
6. PIONIEREN & PROJECTONTWIKKELING	20
Klimaat & Energie	20
Ecologie en Milieu	22
De inzet in de provincie Groningen in 2021:	22
Duurzaam Leven	24
7. CAMPAGNES & COMMUNICATIE	27
8. ORGANISATIE-ONTWIKKELING EN -BELEID	29
8.1 Personeel	29
8.2 Interne organisatie en administratie	31
8.3 Vrijwilligersbeleid	32
8.4 Governance	32
8.5 Samenwerking met andere organisaties	32
8.6 Integriteit	33
8.7 CBF	33
8.8 Overige gegevens	33
9. FINANCIEEL VERSLAG	36
9.1 Financiën	36
9.2 Balans per 31 december 2021	38
9.3 Staat van baten en lasten over 2021	39
9.4 Grondslagen voor de waardering van activa en passiva	40
9.5 Begroting 2022	41
9.6 Beleid bezoldiging directeur-bestuurder	42

1. DE NATUUR EN MILIEUFEDERATIE GRONINGEN

Missie

Een biodivers, klimaatbestendig en circulair Groningen, nu en in de toekomst. Dat is waar de Natuur en Milieufederatie Groningen (NMG) voor staat. Om dat te bereiken werken wij iedere dag samen met inwoners, kleine en grote maatschappelijke organisaties, bedrijven en overheden. We verbinden partijen met elkaar, reiken innovatieve oplossingen aan en oefenen vanuit de inhoud invloed uit op de maatschappelijke ontwikkelingen.

Kernwaarden

- **Maatschappelijk betrokken:** midden in de maatschappij en door middel van samenwerking gericht op het maatschappelijk belang;
- **Constructief:** werkwijze gebaseerd op feiten en gericht op dialoog en samenwerking;
- **Eigenwijs:** opvattingen op basis van de feiten en eigen kennisontwikkeling, ook als deze tegen de heersende publieke tendens ingaan.

Visie

Voor een volhoudbaar bestaan van mens en natuur zijn er op de middellange termijn drie grote kernopgaven in Groningen:

1. Het tegengaan van klimaatverandering en de gevolgen hiervan.
2. Het oplossen van de biodiversiteitscrisis.
3. Een circulair gebruik van grondstoffen.

Om deze opgaven te voltooien zijn fundamentele keuzes nodig, die zullen leiden tot een transitie in de samenleving. De NMG wil aanjager zijn van deze transitie en ziet het als haar taak hiervoor draagvlak en een gevoel van urgentie te creëren met en voor al onze samenwerkingspartners.

Als gevolg van deze opgaven zal de schaarse ruimte in Groningen nog schaarser worden. We kiezen bij de ontwikkeling van het landschap voor prioriteit voor onze drie doelen (op het vlak van klimaat, biodiversiteit en grondstoffen) en streven daarbij waar mogelijk naar het behoud van de belangrijke cultuurhistorische waarden, het Gronings karakter en de leefbaarheid.

We werken vanuit onze kernwaarden (maatschappelijk betrokken, constructief en eigenwijs) en door te agenderen, te pionieren, de juiste randvoorwaarden te creëren en uiteindelijk door te verankeren. Met ons werk zorgen we ervoor dat duurzaam denken en doen een volwaardige plek krijgt bij iedereen. Ons uitgangspunt is dat iedereen in staat wordt gesteld invloed uit te oefenen op zijn directe omgeving. Dit alles onder het motto: Samen voor een mooi en duurzaam Groningen.

Doelen en belangen

De transitiedoelen die de NMG nastreeft (biodiversiteit, klimaatadaptatie, energietransitie en circulariteit) aan de ene kant staan soms op gespannen voet met de belangen die de NMG behartigt op het vlak van ruimtelijke kwaliteit (landschap en cultuurhistorie) en leefbaarheid (milieukwaliteit).

Wij lopen niet weg voor de spanning die er op de onderwerpen zit,, maar proberen deze inzichtelijk te maken: juist een integrale benadering zorgt voor het beste resultaat.

Hieronder een schematische verbeelding van de verhouding tussen doelen en belangen.

		Doelen			
		Biodiversiteit	Klimaatadaptatie	Energietransitie	Circulariteit
Belangen	Ruimtelijke kwaliteit				
	Leefbaarheid				

Per onderwerp brengen we in kaart welke doelen en belangen in het geding zijn. Dat varieert sterk per onderwerp. Windmolens dragen bijvoorbeeld sterk bij aan de energietransitie, hebben meestal een negatief effect op de biodiversiteit, vergen een zeer zorgvuldige ruimtelijke inpassing en hebben mogelijk ook gevolgen voor de leefbaarheid, zoals geluidshinder, slagschaduw en lichthinder. Om hierin een zorgvuldige afweging te kunnen maken is het van belang de doelen en belangen goed in kaart te brengen. Op voorhand stellen wij niet bepaalde doelen boven andere doelen of bepaalde belangen boven doelen.

De omgeving aan zet

Zowel de hiervoor beschreven doelen als belangen hebben een directe invloed op de omgeving van inwoners en bedrijven. Daarom is het voor de NMG essentieel dat al deze partijen direct mee kunnen praten en denken over de gewenste richting voor probleemoplossing. Voor welke transitie dan ook, de mensen en bedrijven zullen hierin meegenomen moeten worden. Daarbij zal er regelmatig sprake zijn van weerstand, dat is gezien de impact best normaal. Voorkomen moet worden dat weerstand uitmondt in verzet. Een goed proces moet er op gericht zijn dat weerstand wordt omgebogen naar acceptatie, dat vergt niet alleen een zorgvuldig proces, maar ook tijd.

2. MEERJARENPROGRAMMA 2020-2023

Het programma van de Natuur en Milieufederatie Groningen voor het tijdvak 2020-2023 is onderverdeeld in de thema's **'Klimaat en Energie'**, **'Ecologie en Milieu'** en **'Duurzaam Leven'**.

De basistaken verdelen wij onder naar type activiteit, gerelateerd aan de doelgroep. Dat ziet er als volgt uit.

'Ondersteuning & Ontwikkeling netwerk' is gericht op de leden van het netwerk van de NMG.

'Beleidsbeïnvloeding & Belangenbehartiging' is gericht op de beleidsmakers en bestuurders van de Provincie, gemeenten, waterschappen en bedrijven.

'Pionieren & Projectontwikkeling' is gericht op de voorlopers en early adopters van specifieke ontwikkelingen.

'Campagnes & Communicatie' ten slotte is gericht op het brede publiek.

De basistaken worden strak gebudgetteerd en planmatig per jaar uitgevoerd. De enige onzekere factor hierin is de actualiteit. Als gevolg hiervan kan binnen een type activiteit het accent van het ene thema naar het andere thema worden verlegd. Omdat de financiering van de activiteiten gelimiteerd is zal uiteindelijk per activiteit een beperking gelden van de mate van inzet.

De basistaken worden gefinancierd vanuit de provinciale basissubsidie.

Het programma 2020-2023 bestaat verder uit drie typen activiteiten:

'Projecten', **'Juridische zaken'** en **'Diensten'**. Deze activiteiten voeren wij alleen uit als ze bijdragen aan een of meer van de kernopgaven en passen binnen de thema's **'Klimaat en Energie'**, **'Ecologie en Milieu'** en **'Duurzaam Leven'**

Bij voorkeur voeren wij deze drie typen activiteiten op meerjarige basis uit, vanuit een programmatische en adaptieve aanpak. Ook in het werkplan worden deze activiteiten per jaar – voor zover mogelijk – benoemd. In de loop van een jaar kan hierin echter verandering optreden.

Voor de volledige inhoud van het Meerjarenprogramma 2020-2023 verwijs ik naar het document Natuur en Milieufederatie Groningen, Koploper in Transitie, Meerjarenprogramma 2020-2023 (september 2019)

3. DE UITVOERING IN 2021

De uitvoering van ons Meerjarenprogramma 2020-2023 in 2021 werd geconfronteerd met een scala aan onzekerheden die primair hun oorsprong vinden in de aanwezigheid van het coronavirus.

Werkwijze

Als netwerkorganisatie ondervond de Natuur en Milieufederatie Groningen op veel manieren hinder van de beperkingen die in de maatschappij aanwezig zijn als gevolg van het coronavirus. Grootschalige bijeenkomsten lijken op korte termijn niet haalbaar, kleinschaliger ontmoetingen waarschijnlijk wel, maar in een andere vorm.

Er zijn weliswaar diverse (digitale) alternatieven, maar de praktijk wees uit dat deze ook hun beperkingen kennen. De ontmoeting en dialoog krijgt in de digitale vorm een ander karakter en is geen volwaardig substituut voor de fysieke bijeenkomst.

Het ontbreken van de informele ontmoeting en de intermezzo's in de zijlijn van bijeenkomsten en vergaderingen maken dat de Natuur en Milieufederatie Groningen veelal werd teruggeworpen op minder 'spontane' werkmethoden.

Ook hadden de beperkingen directe invloed op de interne organisatie en werkwijze. Interne afstemming verliep minder organisch, de betrokkenheid van de medewerkers bij elkaars werk en de informele kennisoverdracht stonden onder druk. Uiteindelijk vertaalde zich dit in minder impact dan wij als organisatie kunnen en willen maken.

Beleidskeuzes

Hoewel de basistaken van de Natuur en Milieufederatie Groningen niet ter discussie stonden en ondervonden we hierbij dezelfde beperkingen als in 2020 als gevolg van de coronabeperkingen. Daarom is er voor gekozen om wat accenten te verschuiven. Wij zijn minder gaan inzetten op grootschalige achterbanbijeenkomsten, maar meer in kleinschalig verband of digitaal.

Los van de door corona veroorzaakte wijzigingen in de aanpak zijn wij verder, conform de doelen in ons Meerjarenprogramma, doorgegaan op de ingeslagen weg. Wij zijn er namelijk van mening dat de coronacrisis weliswaar acuut en omvangrijk is, deze is echter wel van tijdelijke aard. De klimaatcrisis, de biodiversiteitscrisis en de grondstoffencrisis zijn veel groter en urgenter, ook al lijkt het probleem nog 'ver' weg. Wij zullen nu in actie moeten komen om te voorkomen dat het wonen, werken en leven in Groningen in gevaar komt. Daarom hebben wij onverkort ingezet op de doelen uit ons Meerjarenprogramma 2020-2023. Wel hebben wij daarbij beleidsmatig wel wat accentverschillen aangebracht.

Bijna alle transitie-opgaven die de NMG nastreeft hebben een ruimtelijke impact, nog los van allerlei andere maatschappelijke opgaven die om ruimte vragen zoals werken en wonen.

Om die reden is het verbindende thema “De slag om de ruimte”. Dit haakt ook aan op allerlei beleidsprocessen die daarmee in meer om mindere mate verbinding houden. De belangrijkste daarvan is de geplande aanpassing van de provinciale Omgevingsvisie, maar ook de Regionale Energie Strategie of de Regionale Adaptatie Strategie zullen hun plaats nodig hebben. Aangezien de ruimte niet zal toenemen in Groningen is de opgave juist om de maatschappelijke opgaven aan elkaar te verbinden, bijvoorbeeld natuur aan landbouw, energie aan klimaatadaptatie, biodiversiteit aan zoetwaterbeschikbaarheid.

Interne organisatie

De afgelopen twee jaar zijn er al forse stappen gezet om de interne organisatie verder te digitaliseren. Daardoor was het goed mogelijk de primaire en administratieve processen uit te blijven voeren terwijl er voor een belangrijk deel werd thuisgewerkt tijdens de corona lockdown.

Echter, een volgende stap zal nog moeten worden gemaakt. We hadden het voornemen om in 2021 een belangrijke stap te zetten in het digitaal samenwerken, door middel van gedeelde documenten en digitale afstemming. Als gevolg van de wereldwijze schaarste in chips heeft de uiteindelijke implementatie hiervan pas begin 2022 plaatsgehad.

Een tweede aandachtspunt was de planmatige aanpak. De NMG is gewend projectmatig te werken en te denken, maar omdat er in het speelveld van de NMG ook veel onverwachte zaken zich voordoen staat dit soms op gespannen voet met de voortgang van projecten. Deels samenhangend met de nieuwe ICT omgeving is dit pas begin 2022 geïmplementeerd.

Organisatie ontwikkeling

We hadden in 2021 allerlei ambities – n.a.v. het meerjarenprogramma - om de organisatie uit te breiden, onder andere op het vlak van ruimtelijke ordening en klimaatadaptatie. Deze competenties hebben we aan de organisatie kunnen toevoegen, maar daar stond ook het vertrek van een viertal collega's tegenover. Al met al zijn we qua formatie redelijk constant gebleven, maar hebben wel last gehad van de personele wisselingen.

De personele wijzigingen heeft nieuwe competenties aan het team toegevoegd, maar er is ook veel kennis en ervaring vertrokken. Gelukkig is de NMG in staat gebleken voldoende kwaliteit te kunnen werven. De NMG is voor een bepaalde groep intrinsiek gemotiveerde mensen nog steeds een aantrekkelijke werkgever, maar wij voorzien in de toekomst dat wij ook geraakt zullen worden door een hogere mobiliteit op de arbeidsmarkt en lastiger wervingsprocessen.

4. ONDERSTEUNING & ONTWIKKELING NETWERK

Ons netwerk en onze achterban zijn een belangrijke basis voor de Natuur en Milieufederatie Groningen. Een goede verbinding en interactie hiermee is essentieel. Vandaar dat wij in ons Meerjarenprogramma en Werkplan 2021 hiervoor een belangrijke plek hebben ingeruimd.

Zowel NMG-breed als op de verschillende thema's hebben we een viertal doelen geformuleerd:

- Vergroten kennisinbreng en kennisdeling
- Signaleren kansen, bedreigingen en ontwikkelingen
- Ondersteunen netwerk met kennis, contacten, projectadvies
- Gezamenlijke visievorming

Om deze doelen te halen ontplooiën we in ieder geval vier verschillende soorten activiteiten met en ten behoeve van het netwerk

- Organiseren netwerkbijeenkomsten o.b.v. actualiteit
- Deelnemen aan netwerken buiten het netwerk van de NMG
- Actieve ondersteuning netwerk: vraagbaak
- Organiseren klankbordgroepen en denktanks

Ons netwerk en achterban is essentieel voor het functioneren van de NMG. Gezien de beperkte omvang van de werkorganisatie van de NMG zetten we in op een brede achterban omdat zij onze ogen en oren in de provincie zijn. Het aantal aangesloten organisaties nam in 2020 per saldo met 2 toe en er is er één afgevallen omdat deze is opgeheven. Hiermee komt het aantal aangesloten organisaties op 53.

Hieronder zullen we per thema de belangrijkste inspanningen beschrijven en daaronder getalsmatige enkele parameters benoemen

Klimaat en Energie

In 2021 hebben we in het werkveld klimaat en energie ons netwerk weer op diverse vlakken ondersteund, geüpdatet over lopende trajecten en hebben we ons netwerk weer verder verbreedt. Afgelopen jaar hebben we een tweetal achterban bijeenkomsten georganiseerd op het gebied van energie. De eerste was een achterbanbijeenkomst waar 50% eigenaarschap centraal stond en hoe je dit kon organiseren in jouw omgeving. De tweede bijeenkomst die we hebben georganiseerd ging over de transitie visies warmte met een aantal voorbeeldwijken en methodes. Een aantal initiatieven hebben op deze avond verteld hoe ze daar aan de slag zijn gegaan met de eerste stappen om van het aardgas af te gaan.

Naast de provinciale activiteiten hebben we ook op landelijke niveau middelen ontwikkeld zoals podcast, Toolbox Natuurinclusieve Energietransitie, routekaart die we hebben uitgedragen naar ons netwerk. Bij deze middelen verzamelde we opgedane kennis, good practises en ervaringen uit de diverse provincies die we samengevoegd hebben in de diverse tools.

Netwerk verbreding

Op dit moment bestaat onze achterban in de (lokale) energiesector grotendeels uit oudere (gepensioneerde) mensen. We willen als organisaties de jongvolwassenen structureel actiever betrekken bij de ontwikkelingen in de energietransitie, de coöperatieve sector in het bijzonder. Om dit goed te kunnen doen hebben we in 2021 een project gestart omtrent jongeren samen met JongRES. Afgelopen jaar heeft JongRES een netwerk ontwikkeld met 40 jongeren die geïnteresseerd zijn in de ontwikkelingen rondom de Regionale Energie Strategie (RES). Veelal zien we dat jongvolwassenen actief binnen JongRES vaak al werkzaam zijn in de energiesector. Echter willen we ook jong volwassenen die niet werkzaam zijn in de energiesector of een studie hebben gedaan in die richting betrekken bij de energietransitie.

Gedurende het jaar hebben we ook namens de diverse nmf's op landelijk gebied hier over onze geleerde lessen gedeeld:

INDICATOREN VAN DE IMPACT	
Omvang netwerk (aantal personen)	210
Aantal actieve deelnemers binnen het netwerk	95
Aantal vragen om ondersteuning	53
Aantal actieve groepen	70

Ecologie en Milieu

Binnen dit thema, waarin we van oudsher een trouwe en betrokken achterban hebben en waarin ook meerdere professionele partijen actief zijn hebben we meer dan ooit tevoren samengewerkt.

Omdat de druk op de ruimtelijke ordening steeds verder toeneemt krijgen wij van steeds meer mensen uit ons netwerk het verzoek om ondersteuning en of samenwerking in de belangenbehartiging.

Veel afstemming verliep in 2020 digitaal. Het aantal fysieke bijeenkomsten was beduidend lager. Met ons netwerk hebben rond veel thema's samengewerkt. Hierbij een kleine greep:

- Woningbouwplannen Suikerzijde
- Visieontwikkeling Matsloot/Westpoort
- Achterbanbijeenkomst datacenters
- Deltaplan biodiversiteit
- Ecologie & Economie in balans

Daarbij zien wij dat – wellicht versterkt door de coronacrisis dat het bewustzijn van de eigen omgeving verder is toegenomen. Door de gemeentelijke herindeling zijn echter veel burgers 'de weg

kwijtgeraakt' in hun gemeentelijke omgeving. Dit is geen diskwalificatie van de betreffende gemeentelijke organisaties, maar meer het gevolg van de vele veranderingen.

Vooruitlopend op de invoering van de Omgevingswet, waarin ook een belangrijke rol voor gemeenten is weggelegd, zijn wij ons aan het oriënteren hoe wij ons netwerk kunnen ondersteunen en of trainen in de werking van deze wet. Dit wordt in 2022 verder uitgewerkt.

INDICATOREN VAN DE IMPACT	
Omvang netwerk (aantal personen)	190
Aantal actieve deelnemers binnen het netwerk	80
Aantal vragen om ondersteuning	25
Aantal actieve groepen	33

Duurzaam leven

In 2021 was het eerste jaar dat wij volwaardig werk hebben gemaakt van dit thema. Binnen ons netwerk zijn weliswaar best veel mensen met (onder)delen hiervan bezig, maar daar zat nog niet veel samenhang in.

Een belangrijk bestaand deel van het programma 'Duurzaam leven' was het programma over duurzaam voedsel. Dit netwerk is redelijk actief. Een belangrijk onderdeel hiervan zijn de netwerken "Good Food Club" en "Jong Leren Eten". Beide programma's hebben een landelijke scope maar worden in Groningen gefaciliteerd door de NMG.

Nieuw is dat we ons daarnaast ook gaan focussen op afvalreductie en hergebruik van producten. Afval is al jaren een onderwerp dat af en toe op de maatschappelijke agenda verschijnt, maar anderzijds toch ook nog veel in het verdomhoekje zit.

In de huidige consumptiemaatschappij is onvoldoende oog – zowel door consumenten als producten – voor de schaarste aan grondstoffen en de nut en noodzaak van hergebruik of levensduurverlening. Wij zullen hiervoor meer aandacht gaan vragen en ook op zoek gaan naar bijpassende projecten.

Binnen dat laatste thema hebben door middel van diverse activiteiten – uitschrijven van prijsvragen, netwerkgesprekken etc – geprobeerd dit netwerk verder uit te bouwen. Nadeel hierbij was dat de belangrijke fysieke ontmoeting in 2021 grotendeels achterwege moest blijven.

INDICATOREN VAN DE IMPACT	
Omvang netwerk (aantal personen)	120
Aantal actieve deelnemers binnen het netwerk	55
Aantal vragen om ondersteuning	20
Aantal actieve groepen	17

5. BELEIDSBEÏNVLOEDING & BELANGENBEHARTIGING

De NMG wordt traditioneel gezien als een organisatie die zich bezighoudt met het beïnvloeden van overheidsbeleid en het behartigen van de belangen van natuur en milieu. Door sommigen worden we gezien als de luis in de pels, anderen zien ons meer als een hindermacht. De NMG wil vooral gezien worden als een constructieve partij, die niet alleen aangeeft wat er niet goed is, maar vooral ook realistische alternatieven aanreikt.

Onze aanpak is gebaseerd op een viertal doelen:

- Contact onderhouden zowel inhoudelijk als bestuurlijk met alle relevante overheidspartijen, bedrijven en belangengroepen
- Vertegenwoordigen van het netwerk in overlegstructuren
- Visie NMG vatten in position papers, handreikingen, etc.
- Mogelijk maken van pilots en campagnes

Hieronder zullen we per thema de belangrijkste inspanningen beschrijven en daaronder getalsmatige enkele parameters benoemen

Klimaat en Energie

Binnen het thema 'Klimaat en Energie' hebben wij de afgelopen jaren vooral ingezet op klimaatmitigatie, dat wil zeggen de reductie van CO₂ uitstoot en dan in het bijzonder het aanjagen en versnellen van de energietransitie. Deze transitie is in volle gang en wij zullen zeker hierin beleidsmatig bij de uitrol van de Regionale Energie Strategie een vooraanstaande rol spelen. Daarnaast willen wij meer aandacht besteden aan het thema klimaatadaptatie. In het verleden stond klimaatadaptatie vooral in het teken van de zeespiegelstijging en het verwerken van overvloedige hoeveelheden water. De laatste jaren hebben ook een ander beeld laten zien: tijden van langdurige droogte en watertekorten. Ook het begrip hittestress begint steeds meer door te klinken.

In dat licht zullen er Regionale Adaptatie Strategieën moeten worden ontwikkeld en zogenaamde Risicodialogen worden gehouden. Wij willen hierbij een prominente rol vervullen omdat deze onderwerpen niet alleen over klimaatadaptatie gaan, maar ook een ruimtelijk beslag zullen hebben.

In belangrijke mate willen wij onze meerwaarde laten gelden door de maatschappelijke vraagstukken in samenhang te beschouwen. Bijvoorbeeld, de bevordering van biodiversiteit is heel goed te combineren met andere maatschappelijke opgaven, zoals woningbouw, waterbeheer, energieopwekking of landbouw.

Hieronder een greep uit beleidsprocessen waaraan wij een bijdrage hebben geleverd.

Valuatie zonbeleid

De provincie Groningen is in 2021 gestart met een evaluatie van het zonbeleid. NMF is hier ook bij betrokken. De afgelopen jaren zijn er veel zonneparken ontwikkeld en een aantal (grote) zonneparken in gebruik genomen. Door deze groei is naast een goede landschappelijke inpassing ook steeds meer gewezen op het belang van draagvlak en lokaal eigendom. Ook het versterken van biodiversiteit is daaraantoe gevoegd. Hier zet NMF zich ook voor in (zie projecten).

50% lokaal eigenaarschap

De Natuur en Milieufederatie Groningen (NMG) heeft een bijdrage geleverd aan het methodeboek 50% lokaal eigenaarschap. In het klimaatakkoord is afgesproken dat er gestreefd wordt naar 50% lokaal eigenaarschap. Echter leven er bij betrokken partijen veel vragen over hoe dit gerealiseerd kan worden en of dit überhaupt wel mogelijk is. Het methodeboek laat zien dat het mogelijk is en dat je als gemeente zo vroeg mogelijk moet beginnen met het organiseren van 50% lokaal eigenaarschap. Het methodeboek is een gereedschapskist voor gemeenten vol met aanbevelingen en handvaten voor het succesvol organiseren van 50% lokaal eigenaarschap bij nieuwe zonne- en windparken. Dit adviesdocument is geschreven samen met Witteveen+Bos, de Groninger Energie Koepel en Team Hotze om gemeenten te ondersteunen in de realisatie van lokaal eigenaarschap in nieuwe wind- en zonneparken.

Regionale Energie Strategie

In 2021 hebben wij op landelijk en op regionaal niveau op verschillende manieren bijgedragen aan het goed organiseren en invullen van de Regionale Energiestrategie (RES) van Groningen. Aandachtspunten voor ons zijn ruimtelijke samenhang en cumulatief effect, locatiekeuze, participatie, zeggenschap, lokaal eigendom en inpassing met oog voor natuur, landschap en leefomgeving.

Gevraagd en ongevraagd hebben we inbreng geleverd in de RES Groningen. We namen deel aan de Stuurgroep, zijn aangeschoven bij stakeholderbijeenkomsten en hebben onze reactie op de RES zowel ambtelijk als bestuurlijk toegelicht aan RES Groningen. Daarnaast hebben we meegeschreven aan het 'Methodeboek 50% lokaal eigenaarschap' dat in opdracht van RES Groningen is opgesteld.

INDICATOREN VAN DE IMPACT	
Aantal overlegstructuren	16
Aantal position papers, handreikingen, etc.	6
Aantal participatieprocessen	3

Ecologie en Milieu

In 2021 speelden weer veel discussies binnen dit thema, waarbij het lijkt alsof de problematiek groter en omvangrijker wordt. Een symptoom van de steeds groter wordende druk op de ruimte. Hieronder een aantal dossiers waarmee wij ons hebben beziggehouden.

Stikstof

De stikstofcrisis houdt ons land inmiddels al anderhalf jaar in een houdgreep. De overheden blijken tot op heden niet in staat dit te doorbreken. In het belang van de natuur – met nadruk ook buiten de Natura2000 gebieden – zullen wij een pleitbezorger blijven voor structurele stikstofbeperkende maatregelen. Wij zien echter ook kansen. De verduurzamingsagenda van de industrie in Groningen kan tevens leiden tot een reductie van de stikstofuitstoot. Daarnaast zullen wij ons kritischer gaan opstellen tegenover nieuwe ontwikkelingen die onvoldoende rekening houden met de impact op hun omgeving – zowel landschappelijk als qua omgevingsbelasting - of niet passend zijn in een duurzame ontwikkeling van de provincie.

Datacenters

De planvorming voor datacenters, met name grote ‘hyperscales’, neemt in 2021 een vlucht. Het onderwerp haalt ook de landelijke media door grootschalige plannen in Noord-Holland (Middenmeer) en Flevoland (Zeewolde). Nadat Google in de jaren 10 zich heeft gevestigd in de Eemshaven zijn er op verschillende plekken in de provincie Groningen ook nieuwe initiatieven. Er zijn plannen in Groningen (Westpoort), Winschoten en Appingedam. Op het (voorontwerp) bestemmingsplan in Appingedam heeft NMG een inspraakreactie ingediend. Naast de landschappelijke impact van datacenters (in Appingedam een complex van 10 hectare) hebben met name het energie- en waterverbruik een grote impact op het milieu. Deze nieuwe bedrijfstak zet de energietransitie op scherp, de groene bedoelingen ten spijt, wordt de verduurzamingsopgave van de bedrijven in totaal groter. Ook zetten wij vraagtekens bij de bijdrage van datacenters aan de regionale economie en werkgelegenheid.

Suikerzijde

Rond het mooiste natuurgebied in de stad Groningen, de vloeivelden van de voormalige Suiker Unie, is een bittere juridische strijd ontstaan tussen de gemeente aan de ene kant en een 8-tal natuurorganisaties, waaronder de Natuur en Milieufederatie Groningen, aan de andere kant. De gemeente wil daar de woonwijk Suikerzijde ontwikkelen en de natuur die daarbij verloren gaat compenseren ten koste van het mooiste weidevogelgebied binnen de stadsgrenzen – Polder De Oude Held, gelegen tussen Hoogkerk en De Held. Natuurorganisaties zien mogelijkheden om woningbouw en natuurbehoud te combineren, maar vinden tot nu toe geen gehoor bij de gemeente.

Het collectief is in beroep gegaan bij de Raad van State om op basis van een reeks van beroepsgronden te verzoeken het raadsbesluit te vernietigen. Om dit beroep kracht bij te zetten is in opdracht van drie van de natuurorganisaties een contra-expertise rapport opgesteld door ecologisch onderzoeksbureau Ecosensys. Een intensief juridisch proces volgde waarbij we met onze groene

partners verschillende procedures hebben lopen. Ondertussen hebben we ons altijd constructief opgesteld. Uiteindelijk hebben we verschillende keren hiermee in de media staan en raadsleden geïnformeerd. Dit is een zeer intensief proces, die in 2022 door is gegaan. NMG coördineert de procedures, organiseert afstemming tussen natuurorganisaties, heeft gesprekken met gemeente en de provincie als bevoegd gezag en werkt aan de media uitingen.

Driebondsbos

De natuur- en milieuorganisaties maken zich zorgen over de toekomst van het Driebondsbos: de komende jaren moet een nieuwe wijk met maar liefst 2300 woningen verrijzen tussen Meerstad en het Eemskanaal. Langs het Eemskanaal, op het voormalig slibdepot, is de afgelopen zestig jaar echter een 'oerbos' verzezen; een bos waar de mens niet heeft ingegrepen en natuur zich spontaan heeft kunnen ontwikkelen. De bescherming van dit bos dreigt te worden aangetast.

In september 2020 reageerden de natuur- en milieuorganisaties op het Concept Stedenbouwkundig Programma van Eisen Eemskanaalzone naar wethouder Jongman en Bureau Meerstad met een gezamenlijke brief. In juni 2021 hebben de natuur- en milieuorganisaties hun zorgen geuit bij de raadsleden van de gemeente Groningen in een brief. De voorgestelde monitoring is uitgevoerd door Avifauna. Daaruit blijkt dat niet alleen het bos, maar ook het open gebied – ter hoogte van het P+R Meerstad – een belangrijke plek is voor vele soorten broedvogels.

Het is precies deze meer open plek waar de gemeente Groningen voornemens is een skillspark voor mountainbikers te ontwikkelen voor de periode van tien jaar. Natuurorganisaties hebben een excursie met raadsleden georganiseerd en een opinieartikel in het Dagblad van het Noorden geplaatst. Uiteindelijk is in een motie. Op 30 juni jl. werd een motie aangenomen waarmee het College van B & W van de gemeente Groningen wordt verzocht om grootschalig onderhoud aan het Driebondsbos tot nader order te staken en een open overleg te starten met de natuur- en milieuorganisaties, gericht op behoud en versterking van de aanwezige natuurwaarden. Eind 2021 zijn landschap- en natuurtafels gestart voor de 1.1 versie van het Masterplan voor Meerstad. Hiermee kunnen we invloed uitoefenen op het hele gebied.

Kies voor een natuurinclusief Groningen

NMG is in oktober met de partners Het Groninger Landschap, Landschapsbeheer Groningen, Natuurmonumenten, IVN en Staatsbosbeheer gestart met het maken van een gezamenlijke compacte visie (in de vorm van een pamflet) bedoeld als input voor de nieuwe provinciale omgevingsvisie. De provincie is in 2021 ook gestart met het traject voor nieuw omgevingsbeleid. In de tweede helft van 2023 moet de omgevingsvisie worden vastgesteld door Provinciale Staten.

NMG rond samen met de partners de visie (onder de naam 'Natuurinclusief Groningen') voor de zomer van 2022 af.

Natuurinclusief bouwen in Groningen

Met natuurinclusief bouwen, wonen en werken stelt de gemeente een nieuwe norm: als er wat verandert of wordt toegevoegd in de ruimte grijpen ze dat aan om de biodiversiteit te versterken.

Dat doen we met regels voor ontwikkelaars en bij vergunningstrajecten, maar ook met een stimuleringsregeling voor inwoners en ondernemers van al bestaande gebouwen.

NMG heeft een zienswijze ingediend op het beleidskader Natuurinclusief Bouwen van de gemeente Groningen. We hebben uiteindelijk een website gebouwd natuurinclusiefgroningen.nl en meer acties volgen.

Landschapsconvenant

Binnen het landschapsconvenant werken partijen samen aan een gebiedsgerichte aanpak voor de uitvoering van het beheer, het herstel en de ontwikkeling van het landschap. In 2021 is een uitvoeringstraject gestart voor 3 gemeenten: Westerwolde, Westerkwartier en Groningen. Als NMG denken we mee in het opstellen van een uitvoeringsagenda en de uitvoering daarvan.

Visie Matsloot-Westpoort

Vijftien natuurorganisaties uit Drenthe en Groningen hebben hun visie gepresenteerd over het gebied Matsloot-Westpoort. Met de visie geven de organisaties een voorzet aan de provincies Groningen en Drenthe, en de vier betrokken gemeenten. Er wordt gepleit voor een groene gebiedsontwikkeling met ruimte voor natuur. Dit gaat met name om de bescherming van de Onlanden, en inzet op een natte ecologische verbindingszone. Als NMG zorgen we ervoor dat deze ideeën zo veel mogelijk onderdeel zijn van gebiedsontwikkelingstrajecten.

Masterplan Meerstad

Bureau Meerstad ontwikkelt een actualisatie van het Masterplan uit 2005. Deze nieuwe 1.1 versie noemen ze de toekomstagenda. Hiervoor organiseert Bureau Meerstad natuur- en landschapstafels. We zitten hier met een aantal andere groene partijen bij en vertegenwoordigen een aantal andere achterban organisaties. We verzorgen afstemming naar hen en proberen zoveel mogelijk bestaande natuur te beschermen en nieuwe natuur zo slim mogelijk in de plannen te krijgen.

Omgevingsvisies gemeenten

Verschillende Groninger gemeenten zijn in de aanloop naar de nieuwe Omgevingswet (2023) bezig met omgevingsvisies. NMG heeft gereageerd op onderstaande visies:

Veendam: een bondige omgevingsvisie op hoofdlijnen. Onze groene thema's, waaronder biodiversiteit, komen hier weinig aan bod. Wij vragen aandacht voor zuinig ruimte gebruik en zijn kritisch op de uitbreiding van het bedrijventerrein aan de zuidkant van Veendam (voor vestiging isoptopenfabriek SHINE). Het is positief dat Veendam gaat werken met een 'groennorm' in woonwijken. In het buitengebied kan de gemeente nog meer inzetten op biodiversiteit in aansluiting op bestaande landschappelijke structuren.

Westerkwartier: De integrale gebiedsgerichte aanpak wordt gewaardeerd. Ook de aandacht voor landschap en de kansen van het project 'Groeningen' ondersteunen wij. Wel vragen wij de gemeente ook keuzes te maken. De ruimte voor ondernemers kan lokaal op gespannen voet staan met het

behoud en versterking van natuur en landschap. Ook mogen zaken wel minder vrijblijvend zoals een koppelplicht voor natuurinclusief ontwikkelen in plaats van een koppelkans.

Windpark Eemshaven-West

NMG is als belangenpartij betrokken bij de planvorming van Windpark Eemshaven-West. Een nieuw windpark dat is gepland aan de westkant van de Eemshaven, deels ter vervangen van oudere (lagere) turbines. Eind 2021 wordt het voorkeursalternatief gepresenteert. Dit alternatief heeft vanwege de ligging dichtbij de waddendijk en een 'vierde rij' turbines niet de voorkeur van natuurorganisaties. Bij omwonenden is er wel meer draagvlak voor deze variant. Er is wel aandacht voor het zoveel mogelijk beperken van vogelslachtoffers (en vleermuizen) door stilstandvoorzieningen. In dit dossier trekken wij op met Groninger Landschap, Natuurmonumenten, Avifauna en de Waddenvereniging.

INDICATOREN VAN DE IMPACT	
Aantal overlegstructuren	38
Aantal position papers, handreikingen, etc.	9
Aantal participatieprocessen	5

Duurzaam leven

Lokaal voedsel

De coronacrisis heeft de belangstelling voor lokaal voedsel enorm vergroot. We hebben geprobeerd bij de ze trend aan te sluiten. We bijvoorbeeld ook op gemeentelijk niveau aandacht gevraagd voor lokaal voedselbeleid. Zo werden bestuurders en beleidsmaker die betrokken zijn bij voedselinitiatieven in Noord-Nederland geprikkeld om mee te doen aan een webinar dat mede door de NMG werd georganiseerd.

Duurzaam toerisme

Duurzaam toerisme is steeds meer in trek. Wij hebben middels onze bijdrage aan het programma "Donkerte van de Wadden" aandacht gevraagd voor de beperking van lichthinder, met name ook gericht op de toerist en de toeristische ondernemers.

Biograndstoffen

Een van de meest circulaire vormen is het gebruik van biograndstoffen voor producten en juist niet voor verbranding. Wij hebben nadrukkelijk dit thema geagendeerd, zowel binnen Ecolotie & Economie in balans als binnen het beleid van de provincie.

Dit heeft onder andere geleid tot een Dialoogdag biograndstoffen (in samenwerking met Ecologie & Economie in balans) als tot een bijdrage aan de Biograndstoffenstrategie van de provincie Groningen.

INDICATOREN VAN DE IMPACT	
Aantal overlegstructuren	5
Aantal position papers, handreikingen, etc.	2
Aantal participatieprocessen	0

6. PIONIEREN & PROJECTONTWIKKELING

Als NMG willen wij niet alleen vertellen welke transitie nodig is, maar we willen deze ook zichtbaar en/of mogelijk maken. Daartoe hebben wij een viertal doelen geformuleerd:

- koplopersprojecten ontwikkelen en uitvoeren
- optreden als kennismakelaar
- partijen die willen bijdragen aan de onze transitiedoelen aan elkaar verbinden
- een leergemeenschap faciliteren waarin de kennis over deze transities gedeeld worden

Over de verschillende thema's hebben wij veel projecten uitgevoerd. Hierna benoemen wij per thema de belangrijkste projecten van 2020. Daarnaast worden ook de projecten benoemd die nog in ontwikkeling zijn of nog niet uitgevoerd (bijvoorbeeld vanwege de corona crisis).

Klimaat & Energie

Ecologie op coöperatieve zonneparken

De energietransitie leidt tot een toename van het aantal zonneparken in de provincie. Dit heeft impact op het landschap en de biodiversiteit. Om te kijken hoe we deze trend ook in het voordeel van de natuur kunnen buigen is dit project opgezet. Het project is onderdeel van het bredere Programma Energie Participatie (PEP). Drie lokale energiecoöperaties hebben deelgenomen aan het project. Ze hebben plant- en zaaigoed kunnen kopen. Er is een leergemeenschap opgezet om ervaringen uit te wisselen.

Klimaatambassadeurs

De NMFG is partner in de Coalitie Natuurlijke Klimaatbuffers. Onderdeel daarvan is het project Klimaatambassadeurs. In 2020 hebben zich zes vrijwilligers gemeld die zich opwerpen als ambassadeur. Deze groep heeft ideeën ontwikkeld om het onderwerp klimaatadaptatie op de agenda te krijgen. Inzet is gepleegd op de klimaatweek, de fietstour du klimaatboer, beïnvloeding gemeenteraadsverkiezingen, twee ambassadeurs stonden met een groot artikel in de krant over natuurlijke klimaatbuffers en wat je in eigen leefomgeving kan doen.

Wijkklimaatambassadeurs gemeente Groningen

In 2021 is een project gestart in de gemeente Groningen waarin we samen met hen ambassadeurs wierven in 7 prioriteitswijken. Het doel is om met deze ambassadeurs inwoners te bewegen tot klimaatadaptatieve maatregelen in hun leefomgeving. Denk aan groene balkons, ontsteden van tuinen, bomen planten, informatieavonden organiseren, planten uitdeelacties, etc. We doen dit samen met

de gemeente. 7 ambassadeurs zijn geworven, hier hebben we bijeenkomsten mee en bieden we begeleiding voor concrete acties.

Startsubsidie

In 2021 hebben we vanuit het PEP een vervolg gegeven aan de startsubsidie die we de afgelopen jaren vanuit PLET samen met Groninger Dorpen uitvoeren. Deze subsidies werden verstrekt ter ondersteuning van het opstarten van een coöperatie om zo een dekkend netwerk te creëren binnen de provincie Groningen. In 2021 hebben we weer van diverse coöperaties een aanvraag gekregen die elk goedgekeurd is door de toetsingscommissie. Naast het verstrekken van startsubsidies hebben we veel startende maar ook bestaande coöperaties kunnen helpen met het beantwoorden van eerstelijns vragen, het delen van kennis en het onder de aandacht brengen bij ons netwerk en de gemeenten.

Campagne lokale duurzame initiatieven

Samen met Groninger Energiekoepel, Groninger Dorpen en energiecoöperatie Grunneger Power zijn we in 2021 een campagne gestart om duurzame buurtinitiatieven in de provincie een gezicht te geven. Met inspirerende voorbeelden van deze lokale en vaak succesvolle acties willen we bewoners inspireren om samen hun buurt te vergroenen of te verduurzamen. Door hun netwerk aan te bieden en organisaties aan elkaar te verbinden willen de organisaties de slagkracht van de buurtinitiatieven vergroten en zichtbaar maken.

Er gebeurt ontzettend veel op het gebied van kleinschalig energie opwekken of het vergroenen van buurten, maar bewoners weten vaak onvoldoende hoe en waarom ze zich zouden aansluiten bij zo'n initiatief. We zien dat er enorm veel energie en enthousiasme zit bij bewoners. Maar het ontbreekt hen soms aan het netwerk, bepaalde praktische vaardigheden of voldoende vrijwilligers om maximaal impact te kunnen maken". Door workshops aan te bieden, elkaar op te zoeken en kennis te delen tijdens regiotours en door inspirerende filmpjes te delen van initiatieven die met vallen en opstaan al hele mooie dingen hebben bereikt hopen we mensen te helpen hun slagkracht te vergroten. En dat nog meer bewoners zich aansluiten bij een lokaal initiatief. Omdat je samen verder komt en omdat het ontzettend leuk is.

WEP

Gemeenten hebben de opdracht om een energievisie te ontwikkelen. Daarnaast moeten ze per wijk een wijkenergieplan ontwikkelen. De NMG is ervan overtuigd dat dit alleen samen met de bewoners kan. We hebben daarom in het verleden samen met de Groninger Energiekoepel (GrEK) en Grunneger Power (GP) de coöperatieve aanpak ontwikkeld. Dit is een aanpak waarmee we samen met de bewoners een lokaal gedragen wijkenergieplan ontwikkelen. In 2021 hebben we samen met onze partners in diverse wijken in de provincie deze trajecten uitgevoerd. Tijdens de uitvoering hebben we de aanpak nog verder kunnen ontwikkelen. Daarnaast hebben we samen met de Hanze hogeschool tools ontwikkeld en getest die we tijdens deze trajecten in kunnen zetten. In de toekomst willen we graag een handboek ontwikkelen waarmee we onze opgedane kennis beter kunnen delen en zodat energie coöperaties in hun eigen omgeving (onder supervisie) aan de slag kunnen met de aanpak.

De volgende projecten zijn nog niet uitgevoerd of nog in ontwikkeling

Energietuinen

De koepel van Natuur en Milieufederaties zijn ontwikkelaars van het concept Energietuinen ([Home - Energietuinen](#)). Door middel van vier pilotparken wordt gekeken hoe een zonnepark meer kan zijn dan enkel een plek om maximaal energierendement te halen. Ook aspecten als natuur- en milieueducatie, voedselproductie of recreatie zijn nevendoelen van Energietuinen. Samen met de Natuur en Milieufederaties van Drenthe en Friesland hebben we onderzocht of er mogelijkheden zijn voor de realisatie van Energietuinen in iedere Noordelijke provincie.

Ecologie en Milieu

Oerboer film

In 2021 heeft NMG een film gemaakt. In 'Oerboeren van het Westerkwartier' worden zeven hoogbejaarde gepensioneerde oerboeren tussen de 76 en 102 jaar oud geïnterviewd over de landbouw van weleer. We vragen hen een beeld te schetsen van de boerenpraktijk in de jaren 50/60 en wat we van hen kunnen leren voor de toekomst. De première vond plaats in 2022.

Geurapp - luchtapp - hinderapp

Om een beter beeld te krijgen van de geuroverlast rond industrieterrein Oosterhorn is, in samenwerking met de Provincie Groningen, de gemeente Delfzijl, de Omgevingsdienst Groningen (ODG), Samenwerkende Bedrijven Eemsmond, Groningen Seaports, GGD, Adviesgroep Geur Delfzijl e.o. een geurapp ontwikkeld, waarmee bewoners uit het gebied geurhinder kunnen melden. Ook heeft TNO, in opdracht van de Provincie, een meetnet op en rond het industrieterrein opgezet, waarmee een aantal stoffen in de lucht wordt gemeten. Gebleken is dat vooral één bedrijf verantwoordelijk is voor de stankoverlast. Dit bedrijf stoot ook mogelijk kankerverwekkende stoffen uit. De ODG kijkt nu opnieuw naar de vergunning voor het bedrijf. Maar ook andere bedrijven zorgen voor de uitstoot van ongezonde stoffen. De Provincie heeft besloten de geurapp nu verder uit te bouwen tot een hinderapp, waarmee niet alleen stank maar ook andere overlast kan worden gemeld.

Plan Boom

Plan Boom is een landelijke campagne om miljoenen bomen te planten, met een looptijd van vier jaar. Samen met partners bieden de Natuur en Milieufederaties hulp bij de zoektocht naar locaties, wettelijke kaders en praktische specificaties met betrekking tot inrichting, beheer, boomkeuze en de organisatie van de aanplant. En bij het bereiken en betrekken van inwoners. Het project Plan Boom wordt mede mogelijk gemaakt door de steun van de deelnemers van de Nationale Postcode Loterij.

- Plantcampagnes Bomen zijn baas in de gemeente Groningen (maart) en Eemsdelta (november)
- Organiseren van Bomenmakelaars

- Aanplant 1500 stuks bosplantsoen en 1 grote walnoot Boerenploats Lutjegast
- Start aanplant Koploperbos Euvelgunne
- Bedrijfsactie Bosplantsoen (+/- 200 bomen) Eemsdelta EmpowerMi
- Bomen bij boeren. Dit kleine project is uiteindelijk verandert in een ervenproject van Landschapsbeheer

Toetsing omgevingsvergunningen Oosterhorn

In het kader van E&E is afgesproken dat Groningen Seaports nieuwe bedrijven in een vroeg stadium met ons in contact brengt, nog voordat het bedrijf de nodige vergunningen aanvraagt. Dit werk goed. Wij hebben in 2020 met vier nieuwe bedrijven, die zich in Oosterhorn willen vestigen, gesproken en daarnaast met twee bedrijven die zich in de Eemhaven willen vestigen, maar die vallen formeel buiten dit project. In deze gesprekken drongen wij erop aan de emissies zo veel mogelijk te voorkomen en goed te kijken naar de gevolgen voor de omgeving (licht, geluid, geur). Vervolgens zijn de concept-rapporten voor de vergunningverlening kritisch door ons bekeken. Verschillende bedrijven hebben inmiddels extra maatregelen genomen om de gevolgen voor de omgeving te beperken

Soortmanagementplan en generieke ontheffing versterkingsopgave aardbevingsgebied

NMG participeert in een klankboardgroep voor het soortmanagementplan en de generieke ontheffing die door Arcadis is ontwikkeld i.o.v. de Nationaal Coördinator Groningen. Bij de ontwikkeling en uitvoering hiervan kijken we mee en zorgen dat de juiste organisaties aanhaken.

De volgende projecten zijn nog niet uitgevoerd of nog in ontwikkeling

Omgevingsvisie provincie Groningen

De provincie Groningen is in 2021 gestart met de voorbereidingen van een nieuwe Omgevingsvisie. Naar verwachting wordt deze in 2023 vastgesteld door Provinciale Staten. De eerste gesprekken met stakeholders, waaronder NMF, zijn in 2021 gevoerd.

Gezamenlijk pamflet “Kies voor een Natuurinclusief Groningen”

NMF is samen met partners Het Groninger Landschap, Landschapsbeheer Groningen, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer gestart met een gezamenlijke visie (in de vorm van een pamflet) voor Groningen. De visie is bedoeld als input voor de nieuwe omgevingsvisie. Het benutten van het bodem- en watersysteem bij nieuwe ruimtelijke opgaven staat centraal in de visie. Afronding en aanbidding van het pamflet vindt plaats in het voorjaar van 2022.

Agroforestry

In 2021 hebben we samen veel andere partijen een subsidieaanvraag voorbereid voor een project rondom agroforestry in Noord Nederland.

Het heet 'Agroforestry voor klimaatpositieve zuivel en biodiversiteit' en concentreert op agroforestry in combi met melkveehouderij, en hoe dit bijdraagt aan het vastleggen van CO₂. De WUR doet de projectleiding. De beoogde ooptijd is van 2022 t/m 2025, met daarna een lange monitoringsfase. Het project heeft 2 onderdelen:

- op 10 ha van de Dairy Campus gaan ze experimenteren met diverse agroforestry-systemen
- Ze gaan 10 melkveehouders in Noord-NI ondersteunen bij het ontwerpen van agroforestry binnen hun bedrijfsvoering. De praktijkervaringen van de deelnemende melkveehouders worden tijdens kennissessies gedeeld met een kennisnetwerk van 25 melkveehouders die geïnteresseerd zijn in agroforestry.

Een keur aan partijen verlenen hun medewerking, waaronder LTO en verschillende collectieven.

Campagne Natuurinclusief bouwen

In opvolging op onze lobby voor meer aandacht voor natuurinclusief bouwen willen wij graag in samenwerking met de gemeente Groningen hiervoor een campagne opzetten om de mensen voor te lichten over de mogelijkheden en de verplichtingen die voortvloeien uit het nieuwe beleid.

Duurzaam Leven

Operatie Steenbreek Groningen

De campagne Operatie Steenbreek Groningen loopt nu enkele jaren in Groningen. In 2021 liep wederom het storm met bewoners die aan de slag gingen in hun buurt met vergroening. Van deze activiteiten deden we verslag via social media en op de website van Operatie Steenbreek Groningen en we verstuurden diverse persberichten. Op deze manier bereikten we veel Groningers, en probeerden we hen te enthousiasmeren voor vergroening, ook door te wijzen op de subsidiemogelijkheden.

Eetbaar Groningen

In 2009 is het concept van Eetbaar Groningen door de Natuur en Milieufederatie Groningen (NMG) ontwikkeld en samen met de gemeente Groningen uitgerold. Het idee werd door stadjes en in de gemeentelijke organisatie enthousiast ontvangen en breed geïmplementeerd. De afgelopen jaren zijn meer dan 50 kleine en grote participatieprojecten ontstaan. 2021 was het twaalfde jaar van activiteiten rond het project Eetbare Stad in de stad Groningen.

De Facebookpagina is nog steeds zeer actief en we hebben vorig jaar enkele nieuwsbrieven verstuurd. Ook hebben we vol enthousiasme het Appelfeest (persfeest en streekmarkt) georganiseerd, maar door verscherping van de coronamaatregelen vervolgens ook helaas weer moeten afblazen. De gemeente Groningen heeft aangegeven te willen stoppen met het project Eetbaar Groningen. Wel zien zij andere kansen voor de NMG om invulling te geven aan het klimaatadaptieve beleid.

Nacht van de Nacht 2021

Op zaterdag 30 oktober 2020 organiseerde de NMG de zeventende Nacht van de Nacht om aandacht te vragen voor het belang van donkere nachten. Natuurlijk zag de Nacht van de Nacht er dit jaar heel anders uit omdat fysieke evenementen niet waren toegestaan. Daarom organiseerden we in samenwerking met de andere federaties wederom een webinar.

Werkplaats Voedselbossen

Dit project is een samenwerking met de Natuur en Milieufederatie Drenthe en de Friese Milieu Federatie.

Verduurzaming van ons voedselsysteem is een grote opgave waarbij veel partijen betrokken zijn. Het gaat om de verduurzaming van de productie, maar ook van de consumptie en de gehele keten daartussen. In deze keten hebben boeren, de levensmiddelenindustrie, supermarkten en veel andere partijen een rol. Een nieuwe vorm van voedselproductie zijn voedselbossen. Hier wordt in Noord-Nederland volop mee gepionierd. In 2018 richtten we daarom de Werkplaats Voedselbossen op, in 2020 stonden meerdere bijeenkomsten gepland, maar deze zijn niet doorgegaan. Het was de bedoeling dat na 2020 het netwerk zichzelf zou kunnen bedruipen. Dat bleek nog niet het geval. Daarom hebben we in 2021 vooralsnog een laatste netwerkbijeenkomst georganiseerd. We zien nu dat de gemeenschap nog niet in staat dit zelf te dragen en wij zijn nog op zoek naar manieren om dit (alsnog) te faciliteren..

GoodFoodClub:

In 2019 zetten we als Natuur en Milieufederaties de GoodFoodClub op. Dit is een platform met lokale en duurzame voedsel aanbieders in Groningen en de rest van Nederland dat consumenten de weg wijst. Daarnaast geeft de website informatie over duurzaam en lokaal voedsel met als doel het vergroten van bewustzijn. Begin van 2021 is nagedacht over de verdere ontwikkeling van het platform hetgeen in 2021 verder zijn beslag heeft gekregen.

Programma Donkerte van de Wadden

Op de langste dag van het jaar vond in 2020 online de aftrap plaats van 'Donkerte van de Wadden', een programma om bewoners, recreanten en toeristen de duisternis van het Waddengebied te laten ervaren en nieuwe rust zoekende toeristen naar de Waddenkust te trekken. Na een half jaar hard werken in onzekere coronatijden was hebben in 2021 ook online, samen met onze partners waaronder de milieufederaties van Fryslân en Noord-Holland een Programma Donkerte van de Wadden konden neergezet.

Twee activiteiten in het kader van dit project zijn: Nacht van het Wad en Productontwikkeling voor ondernemers.

Nacht van het Wad

De 'Nacht van het Wad' vindt plaats in het Waddengebied en wordt vier keer per jaar georganiseerd rondom de wisseling van de seizoenen. Vanwege corona was de eerste Nacht van het Wad op 21 december 2020 online en misschien hadden bezoekers juist daarom een bijzondere nachtbeleving. Ondanks de bewolking kon tijdens de planetariumshow de sterrenhemel boven de Wadden bewonderd worden. Een digitaal programma liet de sterrenhemel van dat moment zien. Het webinar werd live door maar liefst 800 mensen bekeken en inmiddels staat de teller op ruim 2800 weergaven. Tijdens deze digitale Nacht van het Wad werd ook de huisstijl van de nieuwe evenementen gepresenteerd.

Productontwikkeling voor ondernemers

Binnen het programma Donkerte van de Wadden ontwikkelden we in samenwerking met de milieufederaties van Fryslân en Noord-Holland een aanpak voor toeristische ondernemers in het Waddengebied die zich willen inzetten voor het duister als kernkwaliteit van het Werelderfgoed Waddenzee. In 2020 hebben we het project opgestart en de ondernemers geselecteerd. Door ziekte van de projectleider liep de start wat vertraging op, maar in 2021 is het project alsnog succesvol uitgevoerd bij verschillende ondernemers in Noord-Holland, Fryslân en Groningen.

Klimaatadaptieve balkon make-over

Omdat de gemeente Groningen bewoners wil enthousiasmeren om aan de slag te gaan met het vergroenen van hun tuin bedachten we een winactie om bewoners te stimuleren om de tegels uit en het groen in de tuin te zetten. De aftrap zou oorspronkelijk plaatsvinden in oktober 2020, maar is vanwege corona verplaatst naar het voorjaar van 2021. Dit bleek een succes en de winnaar hebben de nodige publiciteit gehad.

7. CAMPAGNES & COMMUNICATIE

Communicatie en daarbinnen campagnes zijn een essentieel onderdeel van de strategie van de NMG.

Voor deze activiteiten hebben wij een viertal doelen benoemd:

- informeren van mensen, bedrijven en overheden over onze visie op de transities
- creëren van bewustwording bij mensen, bedrijven en overheden over noodzaak van de transitie
- het activeren van mensen, bedrijven en overheden om de noodzakelijke transities in gang te zetten
- profileren van de NMG als belangenbehartiger, constructieve partner en projectuitvoerder

Hieronder zullen we de belangrijkste inspanningen beschrijven en daaronder getalsmatige enkele parameters benoemen.

Websites	aantal gebruikers (bezoekers) 2021	aantal sessies (bezoeken) per jaar
Corporate website	22269	31664
Campagne / projectwebsites (<i>totaal van alle overige websites buiten de corporate website</i>)	13528	16640

Sociale Media	aantal volgers/likes/abonne es (eind 2021)
Corporate Facebook account	nvt
Corporate twitter account	1262
Corporate LinkedIn account	499
Corporate Youtube kanaal	nvt
Overige corporate social media kanalen [vul kanaal een aantal volgers aan]	nvt
Facebook account campagne / projectniveau	2250
Twitter account campagne / projectniveau	303
Overige social media kanalen campagne / projectniveau [vul kanaal een aantal volgers aan]	1064
Totaal aantal	5378

Nieuwsbrieven	aantal abonnees (eind 2021)	
Corporate Nieuwsbrief	1728	37-47%
	1633 (NN) + 1286	
Nieuwsbrieven op campagne / thema/ projectniveau	(Eetbaar Gr.) + 65 (WP Voedselbossen)	idem

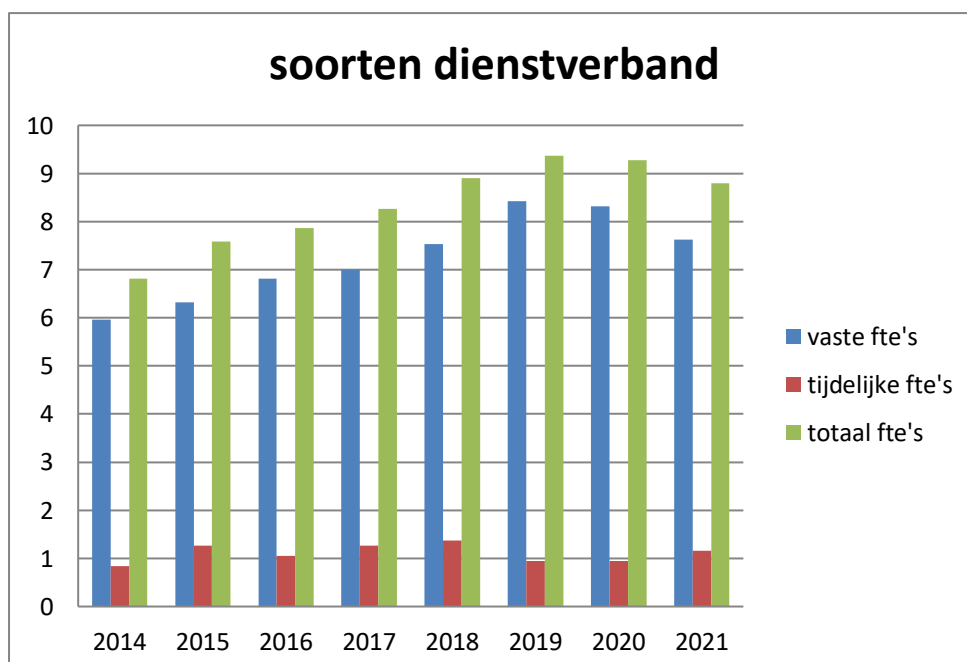
8. ORGANISATIE-ONTWIKKELING EN -BELEID

8.1 Personeel

Samenstelling personeelsbestand

Per 31 december 2021 waren in totaal 11 personen in verschillende dienstverbanden werkzaam bij de Natuur en Milieufederatie Groningen (NMG):

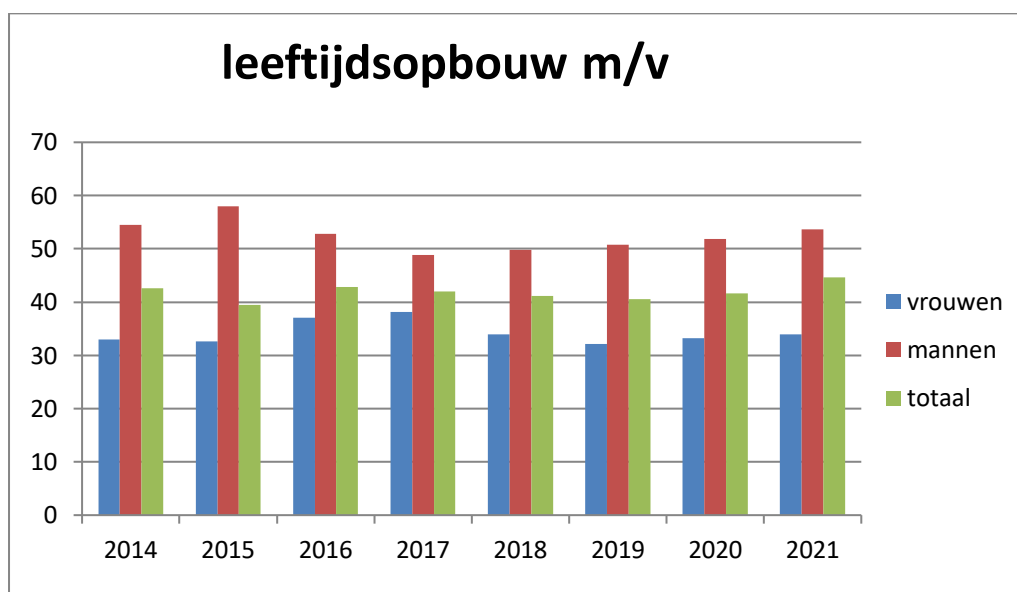
dienst- verband	aantal personen	vrouwen	mannen	totaal aantal fte's	gemiddelde fte / persoon
vast	9	4	5	7,63	0,85
tijdelijk	2	1	1	1,16	0,58
totaal	11	5	6	8,79	0,80

De leeftijdsopbouw van het personeelsbestand zag er per 31 december 2021 als volgt uit:

leeftijdsopbouw	vrouwen	mannen	totaal
21 t/m 30 jaar	1	0	1
31 t/m 40 jaar	4	0	4
41 t/m 50 jaar	0	2	2
51 t/m 60 jaar	0	2	2
61 t/m 68 jaar	0	2	2
gemiddelde leeftijd	34	53,7	44,7

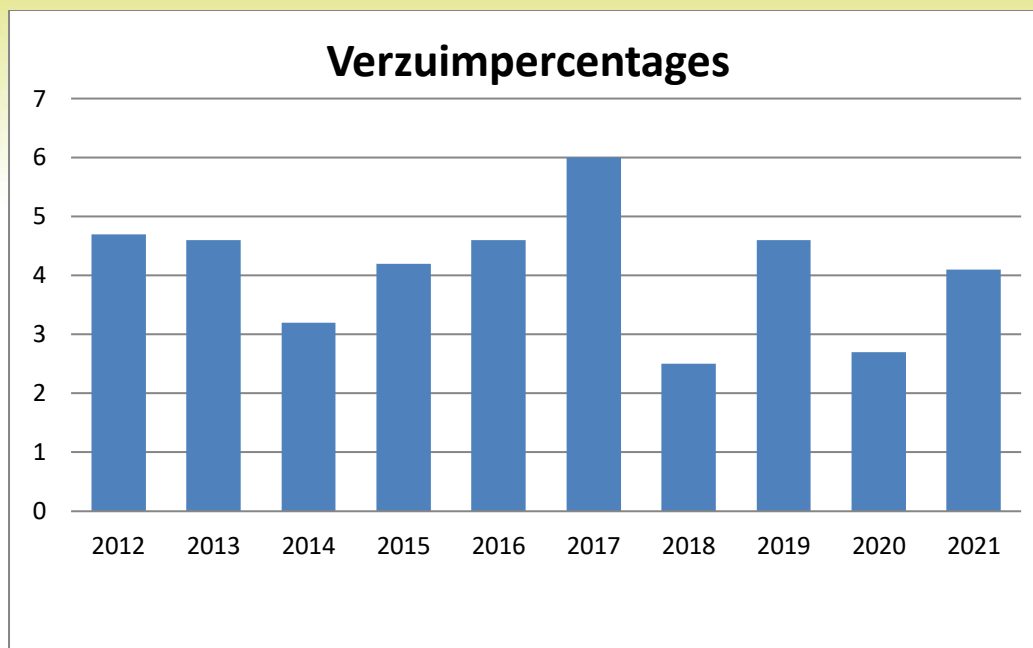
Uit de vergelijking van bovenstaande gegevens met die van het voorgaande jaar blijkt dat het totaal aantal medewerkers gelijk is gebleven en dat de gemiddelde leeftijd behoorlijk hoger is (van 41,6 naar 44,7).

Het team bleef uiteindelijk in aantal gelijk op 11 medewerkers, maar we namen afscheid van drie collega's en konden ook weer drie nieuwe collega's verwelkomen. Het aantal dienstverbanden voor onbepaalde tijd daalde van 10 naar 9 en het aantal medewerkers met een tijdelijk dienstverband ging van 1 naar 2.

Ziekteverzuim

De organisatie had in 2021 met 4,1% een wat hoger verzuim dan in 2020 (2,7%).

8.2 Interne organisatie en administratie

De bedrijfsvoering en de interne administratie waren de afgelopen jaren al verbeterd. Toch is aan het eind van 2021 op basis van een analyse de conclusie getrokken dat er op het vlak van automatisering een nieuwe stap moet worden gezet, vooral op het vlak van de hardware. Dit zal in 2022 worden geïmplementeerd.

Op basis van de nieuw projectadministratie en urenregistratieprogramma wordt goed en snel inzicht verkregen in de projectvoortgang.. Hierdoor is de individuele medewerker goed in staat de voortgang van de projecten waarvoor deze verantwoordelijk is te monitoren. Daarnaast verbetert hiermee de kwaliteit en actualiteit van de managementinformatie. Er zijn plannen om meer, betere en actuelere managementinformatie te kunnen verwerven. Als gevolg van de corona crisis is de implementatie hiervan uitgesteld.

Sinds de corona crisis vanaf maart 2020 hebben de medewerker grotendeels vanuit huis gewerkt. Gelukkig waren de ICT voorzieningen al eerder zodanig ingericht dat dit het thuiswerken niet in de weg stond.

Medewerkers zijn daarbij in staat gesteld hun thuiswerkplek te optimaliseren binnen de mogelijkheden die hiervoor beschikbaar waren. Niet iedere medewerker was echter in staat vanuit huis optimaal te werken als gevolg van een specifieke thuissituatie of technische beperkingen (bijvoorbeeld slecht internet). Hiervoor zijn specifieke oplossingen gekozen.

De interne organisatie en afstemming kwam echter als gevolg van het thuiswerken onder druk te staan. Ook de informele interne en externe contacten waren beperkt. Dit had uiteindelijk ook wel zijn uitwerking bij de impact die we hebben gerealiseerd.

Het pand aan de Bankastraat 77 is in 2021 slechts beperkt gebruikt. In 2022 zal er worden nagedacht of er – na de coronacrisis – een andere kantoor-thuiswerk verhouding moet worden gezocht en welke functie het kantoorpand hierin vervult.

8.3 Vrijwilligersbeleid

De Natuur en Milieufederatie Groningen (NMG) waardeert de inzet en betrokkenheid van vrijwilligers. Naast de aangesloten organisaties zijn in Groningen veel andere vrijwilligers en organisaties actief op het gebied van natuur en milieu. Ook met hen werkt de NMG samen. Het gaat hier bijvoorbeeld om groene waterschapsbestuurders, niet-aangesloten natuur- en milieuorganisaties, tijdelijke one-issuegroepen, en individuele burgers en bestuurders. De NMG zet zich in om ook dit netwerk te ondersteunen en uit te breiden.

Daarnaast maakt de NMG voor werkzaamheden op kantoor op ad-hoc basis incidenteel gebruik van vrijwilligers die daarvoor een vrijwilligersvergoeding en/of onkostenvergoeding krijgen. Deze vrijwilligers werken onder begeleiding van een vaste begeleider en vallen onder de aansprakelijkheidsverzekering die voor alle kantoormedewerkers geldt. Ook biedt de NMG sinds 2012 incidenteel werkervaringsplaatsen aan.

De NMG streeft ernaar de betrokkenheid van vrijwilligers in stand te houden en waar mogelijk te vergroten met inachtneming van het vastgestelde beleid en op voorwaarde dat de onafhankelijke positie van de NMG gewaarborgd blijft.

8.4 Governance

Het bestuursmodel met een directeur-bestuurder en een Raad van Toezicht (RvT) is sinds 2019 volledig uitwerkt. Er wordt gewerkt met een vaste jaaragenda en er is een vaste structuur in de samenwerking tussen bestuur en Raad van Toezicht. De RvT is belast met het toezicht op de algemene gang van zaken binnen de stichting, met het toezicht op het door de directeur-bestuurder gevoerde beleid en beheer en met het toezicht op het functioneren van de directeur-bestuurder. De Raad van Toezicht bestaat uit vijf personen.

8.5 Samenwerking met andere organisaties

Samenwerking is een begrip dat in de genen van de NMG zit. Het woord federatie is daar exemplarisch voor. Maar het gaat verder dan dat. Daar de NMG altijd al in een omgeving heeft moeten werken waar de middelen beperkt waren, wordt er al lange tijd met andere partijen in het domein overlegd en afgestemd.

Zo heeft de NMG al sinds vele jaren de volgende samenwerkingen met andere organisaties:

- Een inhoudelijke, operationele en gestructureerde samenwerking met Het Groninger Landschap, Landschapsbeheer Groningen, IVN, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. Deze afstemming gaat schuil onder de naam MOT-partners.
- Deze samenwerking is gericht op het afstemmen van beleid, verdelen van taken om dubbelingen te voorkomen en om als één partner op bepaalde dossiers met de Provincie Groningen samen te kunnen werken. Op de middellange termijn zijn er mogelijkheden voor gezamenlijke huisvesting. Dit wordt verder uitgewerkt.
- Een inhoudelijke, operationele en organisatorische samenwerking met de collega-federaties

in Noord-Nederland: Friese Milieufederatie en Natuur en Milieufederatie Drenthe. Deze samenwerking is enerzijds gericht op het samen uitvoeren van projecten en het delen van kennis en ervaring. Daarnaast vindt er een uitwisseling van personeel plaats en worden gezamenlijk diensten voor de back-office ingekocht (zoals ICT-beheer, websitebeheer, vormgeving en accountancy).

- Binnen het Programma Energie Participatie werkt de NMG samen met aan de ene kant Vereniging Groninger Dorpen in het verbinden van buurten en dorpen aan gezamenlijke energie-initiatieven. Aan de andere kant werkt de NMG bij de uitvoering van het programma samen met GrEK (Groninger Energie Koepel) en Grunneger Power. De taken binnen het programma zijn over deze partijen verdeeld, maar naar buiten treden ze als een gezamenlijke entiteit op om de bewonersinitiatieven optimaal te kunnen ondersteunen.
- De twaalf provinciale natuur- en milieufederaties werken op landelijk niveau samen binnen het samenwerkingsverband de Natuur en Milieufederaties. Binnen dit samenwerkingsverband worden thema's die overal in het land spelen in samenhang uitgewerkt. Ook vindt er benchmarking plaats en wordt op deze manier een vuist gemaakt richting Rijksoverheid en parlement.

Dit zijn de belangrijkste voorbeelden. Echter, er zijn meer voorbeelden van samenwerking die er op gericht is om de schaalvoordelen, inhoudelijke synergie en kennisdeling optimaal te benutten. Daarnaast blijft de NMG voortdurend met haar partners op zoek naar mogelijkheden voor verdere optimalisatie. De eenvoudige drijfveer is dat alle partijen te maken hebben met beperkte middelen en dat eenieder gedreven is om deze zo efficiënt mogelijk in te zetten.

8.6 Integriteit

Sinds 2019 is er voor alle medewerkers van de NMG een gedragscode van toepassing. Deze gedragscode beschrijft enerzijds wat er verstaan wordt onder 'goed werknemerschap' en anderzijds hoe er moet worden omgegaan met zaken als nevenfuncties, privéactiviteiten, omgaan met geschenken, niet-integere zaken en grensoverschrijdend gedrag. Ook heeft de NMG een vertrouwenspersoon aangesteld. In 2021 zijn er bij de directie noch bij de vertrouwenspersoon meldingen gedaan van overschrijding van de gedragscode. Op basis van de bevindingen in 2021 is er geen aanleiding om het beleid rondom integriteit te wijzigen.

8.7 CBF

Het CBF toetst elk jaar of een organisatie nog aan het CBF-Keur voldoet. De NMG voldeed dit jaar aan alle vereisten en is derhalve ook in 2021 Keurmerkhouders.

8.8 Overige gegevens

Statutaire naam:	Stichting Natuur en Milieufederatie Groningen
Vestigingsplaats:	Groningen

Rechtsvorm: Stichting

Doelstelling: De stichting heeft tot doel het bevorderen van het behoud, het herstel, het optimaal beheer en de duurzame ontwikkeling van natuur, milieu en landschap, het stimuleren van het gebruik van duurzame energie en van andere passende maatregelen ter vermindering van de klimaatverandering in de provincie Groningen. De stichting stelt zich mede ten doel te bevorderen dat wettelijke regels op het gebied van omgevingsrecht, met name regels ter bescherming van natuur, milieu en landschap juist worden toegepast en worden nageleefd.

Directeur-bestuurder: Lobeek, dhr. J.W. sinds 1 maart 2018

Samenstelling en rooster van aftreden Raad van Toezicht per 31-12-2021:

	Toetreding	Aftreding
Veldkamp, dhr. H.R. (voorz.)	01-03-2019	maart 2023
Gemert, dhr. W.J.T. van	20-06-2017	juni 2025
Waalkens, dhr. H.E.	20-06-2017	juni 2025
Haeren, mw. M.C.J. van	27-09-2017	september 2025
Prummel, mw. H.	18-02-2021	februari 2025

De Natuur en Milieufederatie Groningen kende in 2021 een directeur-bestuurder (Directie) en een Raad van Toezicht (RvT). De leden van de RvT worden door de RvT zelf benoemd, voor een periode van maximaal vier jaar. De RvT is belast met het toezicht op de algemene gang van zaken binnen de stichting, met het toezicht op het door de Directie gevoerde beleid en beheer en met het toezicht op het functioneren van de Directie. De RvT heeft in 2021 vijf maal plenair vergaderd, daarnaast is er met de accountant gesproken en heeft er een functioneringsgesprek met de directeur-bestuurder plaatsgehad.

De Directie wordt benoemd door de RvT. De Directie is eindverantwoordelijke voor de dagelijkse leiding van de organisatie en de uitvoering van haar programma's en activiteiten en legt verantwoording af aan de RvT voor alle taken die in het directiestatuut aan haar zijn gedelegeerd.

Relevante nevenfuncties:

Raad van Toezicht

Veldkamp, dhr. H.R.

programmadirecteur digitalisering, Topsector Energie
projectaanjager adequate netten, Provincie Drenthe

Gemert, dhr. W.J.T. van

lid Raad van Advies Samen

Waalkens, dhr. H.E.

voorzitter Stichting Landschap Oldambt

Haeren, mw. M.C.J. van

manager Ruimtelijke ontwikkeling en Beheer, gemeente Stadskanaal

Prummel, mw. H.

Bestuurslid Centrum van Innovatief Vakmanschap (CIV Water)

Lid van de Raad van Toezicht van het Centre of Expertise Water Technology (CEW)
Lid investeringscommissie Netherlands Enabling Watertechnology (NEW) Fonds B.V.

Directeur-bestuurder

Lobeek, dhr. J.W.

niet-gerelateerd aan de NMG:

Secretaris van Coöperatie VanOns U.A.

Lid Raad van Toezicht VCOG

Lid Raad van Advies A.G.S.R. Gyas

voortvloeiend uit functie bij NMG:

Lid algemeen bestuur De Natuur en Milieufederaties

9. FINANCIEEL VERSLAG

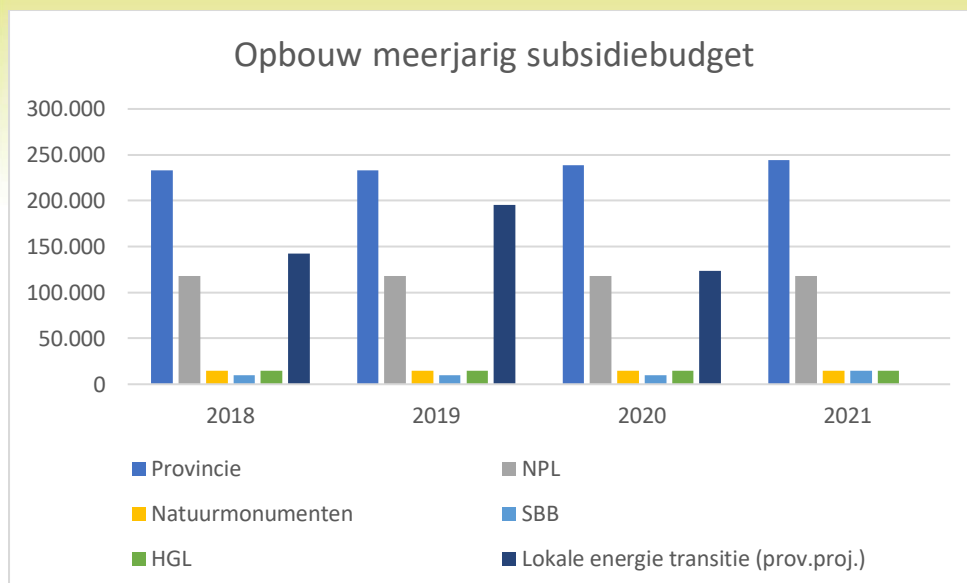
Disclaimer: deze cijfers zijn grotendeels gebaseerd op de Jaarrekening 2021 die apart wordt opgemaakt en gecontroleerd door een accountant. Mochten er onverhoopt per abuis verschillen zijn ontstaan tussen de cijfers hieronder en de cijfers in de Jaarrekening 2021, dan zijn de cijfers in de Jaarrekening 2021 leidend.

9.1 Financiën

Financieringsopbouw

Het aantal subsidiegevers dat op basis van een meerjarenafspraak jaarlijks een bedrag aan de NMG ter beschikking stelt, is in 2021 verminderd. De provinciale budgetsubsidie is iets hoger dan in 2020. Het meerjarige provinciale project Lokale energietransitie is in 2020 afgerond. De bijdrage van Staatsbosbeheer is iets toegenomen t.o.v. 2020. Het vrij besteedbare bedrag van de Nationale Postcode Loterij is gelijk gebleven, evenals de bijdrage van Natuurmonumenten en Het Groninger Landschap. Het meerjarige subsidiebudget was in 2021 (en ter vergelijking in de jaren 2018 t/m 2020) als volgt opgebouwd:

	2018	2019	2020	2021
Provincie	233.200	233.200	238.600	244.400
Nationale Postcode Loterij	118.000	118.000	118.000	118.000
Natuurmonumenten	15.000	15.000	15.000	15.000
Staatsbosbeheer	10.000	10.000	10.000	15.000
HGL	15.000	15.000	15.000	15.000
Lokale energietransitie (provinciaal project)	142.203	195.462	123.668	-
Totaal	533.403	586.662	520.268	407.400

Het meerjarige budget werd in 2021 aangevuld met € 391.072,- afkomstig van diverse projectsubsidies en dienstverlening. Subsidiebronnen waren onder meer: De Natuur en Milieufederaties (NMFs), Provincie Groningen, gemeente Groningen, NAM en NUON. Daarnaast waren er overige en incidentele baten uit vorig boekjaar en giften en donaties ter hoogte van € 48.414,-.

Financiële afsluiting van het jaar

In 2021 werd voor de negentiende keer de jaarrekening opgesteld conform de eisen van het CBF. De Balans, de Staat van Baten en Lasten, en de Grondslagen uit de Jaarrekening 2021 zijn in dit hoofdstuk integraal opgenomen (zie § 9.2, § 9.3 en § 9.4). Voor een toelichting op de bedragen in de Balans en de Staat van Baten en Lasten verwijzen we naar de Jaarrekening 2021 van de NMG. De in 2021 gerealiseerde baten en lasten wijken soms behoorlijk af van de begroting. Dit komt doordat zich na de laatste begrotingswijziging altijd nog weer nieuwe kansen en ontwikkelingen voordoen, met name op het terrein van de projecten en de daarbij behorende subsidies. Het jaar 2021 is afgesloten met een positief resultaat van € 38.947,-. Hiervan is € 20.000,- toegevoegd aan de bestemmingsreserve Projecten voor/met studenten. De resterende € 18.947,- is toegevoegd aan de continuïteitsreserve.

Eigen vermogen

De Raad van Toezicht heeft in haar vergadering van 19 mei 2022 de jaarrekening goedgekeurd. Tevens is in die vergadering vastgesteld dat een deel van het positieve resultaat van 2021 wordt toegevoegd aan de continuïteitsreserves. Hiermee komen de continuïteitsreserves op het niveau van € 257.843,-. Dit niveau van de continuïteitsreserves is 30,45% van de jaarinkomsten (€ 846.886,-) en voldoet hiermee aan het door de Raad van Toezicht in het verleden bepaalde minimum van 20% van de jaarinkomsten. De NMG kent geen beleggingsbeleid. Het eigen vermogen is ondergebracht op een spaarrekening waaraan geen extra vermogensrisico's zijn verbonden.

9.2 Balans per 31 december 2021

Stichting Natuur en Milieufederatie Groningen

Balans per 31 december 2021

	Ref.	31 december 2021		31 december 2020	
		€	€	€	€
Activa					
Vaste activa					
<i>Materiële vaste activa</i>	1				
In het kader van de doelstelling			1.841		3.439
Vlottende activa					
<i>Vorderingen</i>	2				
Debiteuren		88.817		10.999	
Overige vorderingen en overlopende activa		<u>123.733</u>		<u>153.496</u>	
			212.550		164.495
<i>Liquide middelen</i>	3		364.390		364.678
			<u>578.781</u>		<u>532.612</u>
Passiva					
Reserves en fondsen	4				
<i>Reserves</i>					
Continuïteitsreserve		257.843		238.896	
Bestemmingsreserves		<u>83.485</u>		<u>63.485</u>	
			341.328		302.381
Voorzieningen	5				
Voorziening eigen risico ziekteverzuim		11.000		11.000	
Voorziening dubieuze debiteuren		<u>0</u>		<u>0</u>	
			11.000		11.000
Kortlopende schulden	6				
Crediteuren		63.878		45.661	
Nog te besteden subsidies		0		37.450	
Belastingen en premies sociale verzekeringen en pensioenen		31.931		33.393	
Overige schulden en overlopende passiva		<u>130.644</u>		<u>102.727</u>	
			226.453		219.231
			<u>578.781</u>		<u>532.612</u>

9.3 Staat van baten en lasten over 2021

Stichting Natuur en Milieufederatie Groningen

Staat van baten en lasten over 2021

	Ref.	Rekening 2021	Begroting 2021	Rekening 2020
		€	€	€
Baten	7			
<i>Geworven baten</i>	<i>7.1</i>			
Particulieren		0	0	0
Bedrijven		97.000	90.000	123.668 *)
Loterijorganisaties		0	0	0
Subsidies van overheden		264.400	264.100	259.852
Verbonden organisaties zonder winststreven		325.967	330.900	290.433
Andere organisaties zonder winststreven		31.622	29.000	10.000
Som van de geworven baten		718.989	714.000	683.953
 Baten als tegenprestatie voor de levering van producten e/o diensten	 7.2	 79.483	 109.600	 199.906
Overige baten	7.3	48.414	13.500	5.886
Som van de baten		846.886	837.100	889.745
 Lasten				
Besteed aan doelstellingen	8			
Ecologie en Milieu		318.377	190.500	181.160
Klimaat en energie		302.831	352.500	513.985 *)
Duurzaam Leven		94.202	142.500	102.573
Thema's integraal		92.407	151.600	69.225
		807.817	837.100	866.943
*) inclusief € 99.701 direct doorgegeven startsubsidies				
 Wervingskosten		0	0	0
Kosten beheer en administratie 1)		0	0	0
 Som van de lasten		807.817	837.100	866.943
 Saldo voor financiële baten en lasten		39.069	0	22.802
Financiële baten en lasten	9	-122	0	1
 Saldo van baten en lasten		38.947	0	22.803
 Resultaatbestemming				
Bestemmingsreserve Projecten voor/met studenten		20.000		
Continuïteitsreserve		18.947		
		38.947		

9.4 Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Informatie over de rechtspersoon

De Natuur en Milieufederatie Groningen heeft in 2019 samen met andere partijen de Coöperatie VanOns U.A. opgericht. In deze coöperatie werken we met vertegenwoordigers van lokale energie initiatieven samen, om op een professionele wijze een verantwoorde invulling van de lokale energietransitie te realiseren. Het is een coöperatie met een uitgesloten aansprakelijkheid voor de leden, dus voor de Natuur en Milieufederatie Groningen vloeien hier geen financiële risico's uit voort.

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijn 650 Verslaggeving Fondsenwervende Instellingen.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Algemeen: De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. De activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde, tenzij in de toelichting op de betreffende balanspost anders is vermeld.

Materiële vaste activa: zijn gewaardeerd op verkrijgingprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijvingen zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. De materiële vaste activa worden aangewend in het kader van de doelstelling.

Vorderingen: zijn opgenomen tegen nominale waarde, voor zover noodzakelijk onder aftrek van een voorziening voor het risico van oninbaarheid. Deze voorziening wordt bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van de stichting.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de aan het verslagjaar toegerekende baten en de bestedingen over het jaar. Baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten zijn slechts opgenomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd.

Verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar zijn in acht genomen, indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Projectgelden betreffende nog niet afgeronde projecten, die aan het eind van het verslagjaar niet zijn besteed, worden opgenomen op de balans.

Pensioenen

De Natuur en Milieufederatie Groningen is sinds 1 januari 2007 aangesloten bij de Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Landbouw. De Natuur en Milieufederatie Groningen heeft - mits de verschuldigde premies tijdig en volledig worden voldaan - geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een te lage dekkingsgraad bij de Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Landbouw, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Met betrekking tot de pensioenregeling zijn derhalve alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

9.5 Begroting 2022

BATEN

Geworven baten

Subsidies overheden

- Meerjaren basissubsidie Provincie Groningen	249.700
- Incidentele projectsubsidie overheden	20.000

Bijdragen verbonden organisaties zonder winststreven

- Nationale Postcode Loterij via landelijke koepel NMF's	118.000
- Overige verbonden organisaties	150.000

Bijdragen overige organisaties zonder winststreven	35.000
--	--------

Totaal gewonnen baten	572.700
------------------------------	----------------

BTW belaste activiteiten (Projectsubsidies en opdrachten)	250.000
---	---------

Overige baten

Rentebaten

TOTAAL BATEN	822.700
---------------------	----------------

LASTEN

Personeel

Totaal salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	663.000
---	---------

Werk door derden	5.000
------------------	-------

Reis-en verblijfkosten	13.000
------------------------	--------

Ziekteverzuimverzekering	11.000
--------------------------	--------

Scholing en training, werving en overige personeelskosten	10.000
---	--------

Totaal personeel	702.000
-------------------------	----------------

Huisvesting

Huur en servicekosten	23.800
-----------------------	--------

Schoonmaak, reparaties, onderhoud en klein inventaris	3.300
---	-------

Verzekeringen en belastingen	900
------------------------------	-----

Totaal huisvesting	28.000
---------------------------	---------------

Organisatie

Bestuurskosten / RvT / RvA,	1.000
-----------------------------	-------

Accountant, salarisadministratie en financiële administratie	32.500
--	--------

Automatisering, internet en telefoon	16.500
--------------------------------------	--------

Kantoorartikelen en -kosten, website, CRM	11.000
---	--------

Bankkosten	1.500
------------	-------

CBF keur	2.400
----------	-------

Werkoverleg, huishoudelijke kosten en overige organisatiekosten	3.000
---	-------

Totaal organisatie	67.900
---------------------------	---------------

Afschrijvingen

Totaal afschrijvingen	8.750
------------------------------	--------------

Projectkosten

Specifieke projectkosten	5.000
--------------------------	-------

Bijdrage landelijke koepel aan meerjarenstrategie	11.000
---	--------

Totaal projectkosten	16.000
-----------------------------	---------------

TOTAAL LASTEN	822.650
----------------------	----------------

9.6 Beleid bezoldiging directeur-bestuurder

De Raad van Toezicht van de Natuur en Milieufederatie Groningen heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd. De laatste evaluatie was in 2020.

De Natuur en Milieufederatie Groningen handelt bij de bezoldiging van de directeur-bestuurder conform de Regeling Beloning directeuren van goededoelenorganisaties. In deze regeling wordt de waardering van directiefuncties gereguleerd aan de hand van een puntensysteem, de Basis Score voor Directiefuncties (BSD-punten). Deze BSD-punten worden toegekend op basis van enkele kwantitatieve en kwalitatieve kenmerken van de goededoelenorganisatie, onderverdeeld in drie hoofdcriteria: de omvang, de complexiteit en de organisatorische context. Tot slot speelt het directiemodel een rol.

De berekening van de BSD-punten voor de Natuur en Milieufederatie Groningen is als volgt:

Criterium OMVANG			Score	
Directe besteding aan de doelstellingen	€	800.000	80	BSD-punten
Beheer van reserves en fondsen			5	
Aantal medewerkers en vrijwilligers	fte	10	35	BSD-punten
Subtotaal			120	
Criterium ORGANISATORISCHE CONTEXT				
Aansturing door koepelorganisatie			65	BSD-punten
Toezicht op directie			80	BSD-punten
Subtotaal			145	
Criterium COMPLEXITEIT				
Diversiteit portfolio en activiteiten			90	BSD-punten
Subtotaal			90	
Directiemodel: ENKELVOUDIGE DIRECTEUR			Totaalscore	355 BSD-punten

De regeling geeft aan de hand van deze BSD-score een maximumnorm voor het jaarinkomen. Bij de BSD-score van 341-370 punten geldt een maximaal jaarinkomen van € 100.527,- voor 1fte /12 maanden.

Het voor de toetsing aan het geldende maximum relevante werkelijke jaarinkomen van de directie bedroeg in 2021 € 86.735,- voor J.W. Lobeek (1 fte/12 maanden). Deze beloning bleef binnen het geldende maximum.

Het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellingsen, de werkgeversbijdrage pensioen, de pensioencompensatie en de overige beloningen op termijn bleven met een bedrag van € 101.516,- binnen het in de regeling opgenomen maximum bedrag van € 209.000,- per jaar.

De belaste vergoedingen/bijtellingsen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn stonden bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen.

De hoogte en samenstelling van de bezoldiging worden in de jaarrekening toegelicht in de Staat van Baten en Lasten.

Al 25 jaar steun van de Postcode Loterij

De samenwerking met de Natuur en Milieufederaties en de Nationale Postcode Loterij wordt ook de komende vijf jaar verlengd. Sinds 1996 ontvangen de Natuur en Milieufederaties een bijdrage om te werken aan een mooi en duurzaam Nederland. In 2020 is de samenwerking geëvalueerd en is besloten om deze voort te zetten.

Annie van der Pas, netwerkdirecteur van de Natuur en Milieufederaties, is verheugd over de voortgezette samenwerking: *'Dankzij de bijdrage van de Nationale Postcode Loterij is het voor de Natuur en Milieufederaties mogelijk om in héél het land een impact te creëren en zo te werken aan een mooier en duurzamer Nederland. De bijdrage van de Loterij is voor ons al jarenlang een fundament voor de realisatie van vele mooie projecten. Het is fantastisch dat we op deze manier in heel Nederland het verschil kunnen maken.'*

De Nationale Postcode Loterij is in 1989 opgericht om goede doelen te steunen. Dankzij de deelnemers van de Postcode Loterij is er sinds de oprichting van de Loterij ruim 6,2 miljard euro aan mens en natuur gegeven. Wij ontvangen dit jaar opnieuw een vaste bijdrage van 2,25 miljoen euro van de Postcode Loterij: een aanzienlijk bedrag waar wij ontzettend blij mee zijn.

de natuur en
milieufederaties